

DROBNY (235) *ai*

-o- (24), -ó- (1) *Oczko*.

comp i sup (29 + 1) (nå)drobniejszy; -ejszy (2), -(e)jszy (28).

sg m N drobny, drobniejszy, nådrobniejszy (14). \diamond *G* drobn(e)go (5). \diamond *D* drobn(e)mu (1). \diamond *A* drobny (12). \diamond *I* drobnym, drobniejszym (3). \diamond *f N* drobnå, drobniejszå (6); -å (3), -(a) (3). \diamond *G* drobnój (5); -ój (2), -(e)j (3). \diamond *D* drobn(e)j (1). \diamond *A* drobnå (7). \diamond *I* drobnå, drobniejszå (6). \diamond *L* drobnój (4). \diamond *n N* drobn(e) (4). \diamond *G* drobn(e)go (5). \diamond *A* drobné, drobniejsz(e) (9); -é (1), -(e) (8). \diamond *I* drobnym (4), drobném (3); -ym *GostGosp* (2); -ém *FalZioł, KochPhaen*; -ym: -ém *WyprKr* (2 : 1); ~ -ém (1), -(e)m (2). \diamond *pl N m pers* drobni, drobniejszy (6). *subst* drobné, drobniejszé (28); -é (6), -(e) (22). \diamond *G* drobnych, drobniejszych (40). \diamond *D* drobnym, drobniejszym (3) \diamond *A m pers* drobn(e), drobniejsz(e) (2) *RejKup, RejPos* drobnych (1) *RejZwierz* 72. *subst* drobné, drobniejszé (47); -é (4), -(e) (43). \diamond *I m* drobn(e)mi (8) *FalZioł* (7), *Mącz*, drobnymi, drobniejszymi (3) *UstPraw, SienLek, VotSzl. f* drobn(e)mi, drobniejsz(e)mi (6). \diamond *L* drobnych (2).

Sł stp, Cn notuje, *Linde XVI – XVIII w.*

1. *Złożony z wielkiej ilości jednakowych lub podobnych cząstek; rozdrobniony, rzadki; articulatus, concisus Cn* (54) : KRwawnik ieft ziołko maiącze liście podobne liściu włofkiego kopru/ ma naobie liřth barzo drobny á gęty. *FalZioł* I 80b; Ieft też kadzidło barzo drobne podobne Arabłkiemu. *FalZioł* III 31d; zmiefzay A wczýn proch barzo drobny *FalZioł* V 112, I 49b, 105d, 108b, 115b [2 r.], V 92v (18); Czemu mięfo drobno z liekane ieft nieřtrawne. (–) Bowiem wřzelka rzecz drobna iefth lekka, á tak y mięfo drobne dla řwey lekkořci nie zřtępuie na doł do żoładka *GlabGad* H3v, H3v; *LudWieř* Bv; náfypåwřzy gnoiu drobnego á thrzåłkowikå *RejZwierz* 107, 143v; *BielSpr* 53; *BudBib Cant* 2/15; Siånå w brogi iednåkie kłåř: drobne z drobnym/ miåźłze z miåźłzym *GostGosp* 18, 48, 104; Kępå rzekåię gđzie chrořt åbo piařek/ Y drobny lařek. *KlonFlis* F2v.

W charakterystycznych połączeniach: drobny (-a, -e) gnoj, jagoda, kadzidło, kamień, kwiat, kwiecie (4), *lasek, list(ek)* (7), *mięso, nasienie* (2), *proch* (5), *rzecz, siano, sianko* (5), *szelina, śnieg*.

Zwrot: »[co] zetrzeć w drobny proch« = zniszczyć doszczętnie (1): *A złoř wåłzę [...] to ieft cielcå/ porwałem y řpaliłem w ogniu/ y řtłukłem go y řtårłem w drobny proch [comminutus esset in pulverem]* *BibRadz Deut* 9/21.

Wyrażenia: »drobny deszcz« = psecades BartBydg, Murm, Mymer¹; molles pluviae BartBydg; tenuis pluvia Cn (5): *Murm* 17; *Mymer¹* 4v; *BartBydg* 125b [2 r.]; *Bo śniegowi mowi/ bådż nå ziemię/ á drobnemu deřdzowi/ y gwałtownemu deřdzowi* (także). *BudBib Iob* 37/6.

»kasza drobna« (2): *Kåłzę drobnå/ dla kuchniey Pånřkiewy/ w jednym imieniu dżiåłåć GostGosp* 122, 130.

»drobna sol« [*श्यक* 5 : 2] (7): *iåko to w foli y bålwaniech y w drobněj [in sale bancato ac minuto JanStat* 40] *SarnStat* 375, 374 [2 r.], 375 [2 r.], 386, 928.

W przen (3) :

Zwrot: »drobnym prořkiem się przykurzyć« = mieć małe wady (1): *Kåtholickich zåłię modlitw ktorychkolwiek/ gånić nie godźi řię: [...] iedno iź niektore/ niepewnemi odpufy/ drugie opåcznym nabożeńřtwem/ y inřzym drobnieřłzym prořkiem nieco řię przykurzyły LatHar* +5.

Wyrażenia: »drobne paździorka« = *małe wady* (1): *RejPos* 172v cf »drobny proch«.

»drobny proch« = *mała wada* (2): widząc też nálze nędzne wycieranie tych plugawych oczu nálznych/ z tego drobnego prochu á z tych drobnych paździoerek ieden v drugiego *RejPos* 172v. Cf *Zwrot*.

a. *Złożony z małych elementów, szczegółów (o wytworach ręki ludzkiej), misterny* (6) : Vkaż ten kolnierzyk lióftro Bo nań trzebá pátrzyć óftro Bo wnim wzorek bárzo drobny Ale wždy przed fie nadobny *RejRozpr* H3; V niei [szaty] rekawi z rzezaniem drobnim. *WyprKr* 65v, 32v, 62v, 66.

W charakterystycznych połączeniach: *drobny (-e) łańcuszek, rzezanie* (3), *wzorek*.

Zwrot: »drobną robotę czynić« = *inkrustować; sporządzać mozaikę* (1): Vermiculor item, Drobną pľtrą czworogrąnną robotę czynię. *Mącz* 485a.

2. *Mały, niewielki pod względem rozmiarów, objętości i innych cech fizycznych; brevis Murm; minutus, parvus, vegrandis, vescus Cn (104)* : Scrupus et diminutive scrupulus est lapillus brevis et asper qui in calceo latens plaerunque nos ledit. Kámyfiek drobny á bárzo óstry y kolący. *Murm* 123, [idem] *BartBydg* 140b; *FalZioł* I 55b, 64c, 115a [2 r.], IV 52c, V 91v (31); *GlabGad* C3v, O2v; Rozmayte Apparaty I te ynffe drobne graty Znać yfs niemało Koftuią *RejKup* aa5v; iż namniejszy ptafzek/ Zwirzátko/ drzewko/ zyołko/ nadrobniejszy krzaczek/ Wízytko tho w iego dziwney opátrności chodzi *RejWiz* 110v, 7, 23v, 35; *RejZwierc* 105v; Mnieifich feretow 48, na kałdim trzi perly drobne *WyprKr* 18v, 19, 19v, 65, 66v; Potráwy iey [żony książęcia] bywały w drobne kęfy sliékáne/ ktorých żadny áni lámá ręką gołą nie dotykali *BielKron* 178, 64, 448; *Mącz* 31b, 146b; *SienLek* 85; *GórnDworz* I; *HistLan* C3v; *RejZwierc* 59v, 60, 107; *StryjKron* 572; *KochPhaen* 10; *WerGość* 217; *KochPieś* 9; *GostGosp* 76; *KmitaSpit* A2v; *SkarKaz* 83a; *CzahTr* H2; Lecz fie drobniejszy tu nie wlpominaią Wyłpy *KlonFlis* Dv.

W charakterystycznych połączeniach: *drobny (-a, -e) cebula, części, drewka, drzewo, drzewko* (2), *dzwonki, fijołeczki, graty, gwiazda, gwoździki, kamyk, kamysz(cz)ek* (6), *kąski, kęsy* (6), *korzeń, krzaczek, łuska* (4), *perła, perelka* (2), *rozynki* (10), *roźdzka, skiby, sztuczki* (2), *wyspa, zęby, ziołko*.

Wyrażenie: »drobne(-a) pismo, litera« (2 : 1): Częfto łobie oczy chłodzi Bo mu drobne piłmo ífkodzi *RejRozpr* C; *RejKup* h8v; *WujNT* przedm 2.

Wyrażenie przyimkowe: »w drobne kąski« (1): Assulatim – Wdrobne kąsky, wdefzczki. *Calep* 106a.

Szereg: »mały a drobny« (1): Lllialis [...] kwiathek ma mały á drobny iakoby pfinkowy *FalZioł* I 77d.

W *przen* (4) : *BibRadz* Is 41/15; Ale wyłóżyć Exekucyą/ wyłóżyć Królá: wyłóżyć Królestwo Krześcijánłkié/ iákowé ma być/ Frágmentać to łą: drobne odrobiny to łą w głębokich kofzách té odrobiny *OrzQuin* F4; *RejZwierc* 129v, *SkarKaz* 82b.

a. *Małego wzrostu, niewielki, drobnej budowy (o ludziach i zwierzętach)* (25) : *FalZioł* IV 29d, 31c; *GlabGad* H8v; *RejRozm* 392; A ieden łam Stáchniczek/ w łwych zwyczáioch godnych/ Stánie im ná łwym mieyłcu/ zá inych dwu drobnych. *RejZwierc* 72; Cordyla, Rodzay nieyáki drobnych rybek. *Mącz* 65c, 149d; *SienLek* 141; *RejZwierc* 249v; Pigmeom drobnym niosąc śmierć i zarażenie *KochMon* 19; ci Ścíborowie [...] Nie przeciw fie że máią ták drobne vrody/ Tráphiłby tu Báláách ná nietráfne gody/ By ich miał ták záczepiác iáko Bálduiná/ Prętką Turczyn odpráwę wzyáłby od

Ruśiná *PaprpPan* Tv; iefli odmieniwfzy włafny á słuźny porządek/ dobrzi będą zániedbáni/ á źli będą w wadze: ábo iáko *Cato* powieda/ iefli będą drobne rybki [*pisciculi*] drożey szácowane niżli woły. *ModrzBaz* 46v; y kón miernie roły Lepźzy niż bárzo drobny/ y názbyt wynioły. *WyprPl* B3; *KmitaSpit* A2, B2, B4; *KlonWor* 61.

Wyrażenie: »drobne bydło« [*szyk 2 : 1*] (3): Maią mnoftwo bydła drobnego y wielkiego/ zwłáfzca zrzebczow j fwierzopek ku iezdzeniu godnich *MiechGlab* 22; *Mącz* 149d; *RejZwierc* 269v.

a. *Nedorosły, małoletni, młody (o dzieciach i młodych zwierzętach)* (5) : Nuż też y wy wlfyfcy łtárzy łpołu z drobneyłfemi/ Wyznawaycye Páná łwego chwałami godnemi. *LubPs* ff3v; *BielKron* 423v; *RejZwierc* 108v.

W przen (2) : Ale z Wołem y z Kozą/ y drobne kozłétá [*o gwiazdach*] *KochPhaen* 24, 23.

b. *O czasie* (1) :

Wyrażenie: »drobna minutka« (1): że Wielkanoc/ [...] kilkiemnaście dni pošťapilá ná zad/ tylko zá onych dróbných minutek/ [...] przyraftánim. *Oczko* 30.

c. *O ruchach* (1) : kroki drobne á prędkie *GlabGad* P7v.

d. *Mało intensywny, słaby* (2) : Té [*gwiazdy*] záś drobném y bládém światłem opátrzone *KochPhaen* 15; tenże vrząd Ianow odpráwuic wedle drobney síłeczki moiey. *SkarKaz* 576b.

3. *Mało znaczący, mało ważny, także w zakresie intelektualnym: elementarny, prosty* (77) : *RejRozpr* G3v; *RejKup* aa8, bb5v; iuż on máło łobie tych drobnych przypadkow od fwiátá y od fortuny wáży *RejZwierc* 22; *ModrzBaz* 99v; *SkarŻyw* 253; ábo o drobniefze grzechy przyprawiony bywa. *LatHar* 133; moglibyście iuż dla czáfu miłtrzámi być/ á iednák potrzebuiećie drobney náuki o początkách łłow Bożych/ y sftáliście się tácy ktorym mleká potrzebá/ á nie mocnego pokarmu. *SkarKaz* 155a.

W charakterystycznych połączeniach: *drobny* (a, -e) *chłosta* (2), *dobrodziejstwo*, *grzech*, *nauka*, *przypadek*, *stworzenie*, *uczynek*.

Wyrażenie: »drobna rzecz, sprawa« [*szyk 7 : 6*] (11 : 2): *RejRozpr* F4v; *RejKup* aa3v; *BibRadz Ex* 18/22, 26; *Górndworz* N2v, V; á drugic y z drobnymi rzeczámí zošťanie w zyłku. *RejZwierc* 109, 100v [2 r.]; *ModrzBaz* 6v, 55v; *CzechEp* 164; *LatHar* 578.

Szeregi: »mały i drobny« (1): iź cokolwiek tu złęgo wćirpifz/ możelz to názwać *Modicum*, to iefł máłá rzeczą/ y drobną. *LatHar* 578.

»nędzny i drobny« (1): niechay nie truchleie nádźieią/ nie w nędznych y drobnych wćzynkách moich/ ále [...] w nieofzácowanych załługách twoich polegájąca *LatHar* 643.

»drobny a nieznaczny« (1): Iefł infzych rzeczy wiele ták drobnych á nieznacznych [*sunt alia permulta adeo parva*]/ że ich żaden obáczyć niemoże *ModrzBaz* 6v.

»płunny a drobny« (1): lekce wáżeniem rzeczy docześnych/ iáko I ćielefnych/ 2. bogactw: potym rzeczy płonnych á drobnych. *ModrzBaz* 55v.

a. *Mało znaczący (o ludziach); niższego stanu, niezamożny* (16) : *RejRozpr* C2v; *RejZwierc* 88v; *RejAp* 30; *RejPos* 331v; Stárác się o to trzebá/ áby drobnego łtanu ludzie [*humiliores*]/ im naywięcey może być/ bezpieczni byli od krzywd *ModrzBaz* 77, 83v; Antychrifł ieden przednieyfzy, ále drobnych wiele. *WujNT* 820 marg; *VotSzl* E4v.

Wyrażenie: »drobna ślachta« (3): *StryjKron* 472; Przetoż owey drobney Ślächty co przegorzałkowáli á przekárczmili swoje/ trzeba sie bárzo łtrzedz *GostGosp* 150; *GrabPospR* M2v.

α. W funkcji rzeczownika: człowiek niższego stanu, niezamożny (5) : *RejKup* b5v; A vmiał v notę trefić [*Gamrat arcybiskup krakowski*]/ káżdemu człowieku. [...] Więć iedny dobrodzyeyftwy/ á drugye hoynoćią/ A drobnieyźym iuż był frog/ czáfem y możnoćią. *RejZwierc* 59; *RejZwierc* 194v; *Paprup* Kv; iefli tym którzy sie nie porownywaia rádzi/ z łtráchem Praw rátkunku vdzielamy/ záłtáwuiąc sie zá drobnieyźé/ bucznieyźych niezáhámuiemy. *SarnStat* 155.

b. Małej ceny, niewielkiej wartości materialnej (39) : yłch nycz wyączey yemu zgarłczy nyewzyal yedno 7 quarthnykow drobnych a łchelyąg łcheroky *LibMal* 1547/126v; iż potomłstwo wálze dzieląc/ co dáley to w drobnieyźe czáfłki maiętnoći/ do vbołtwá przyść mułi *GórnRozm* I4v, C2, Ev; áby w folwárcech zá żyto y zá inłze zboże wydatek drobny nie był: bo sie naydzie zá co inłzego piędędy/ ná folwárkowe wydatki/ zebráć. *GostGosp* 50.

Zwrot: »[komu] drobnego piędędzka nie wierzyć« = *nie powierzyć ani grosza* (1): Temubych Miał powierzyć piędędy? ktoremu, by náwet Szło o głowę, drobnego piędędzká ná wieki Nie wierzyłbym. *CiekPotr* 73.

Wyrażenie: »drobne (-a) piędędze (a. piędędzki), myńca, moneta« [*szyk* 19 : 3] (23 : 1 : 1): *LudWieś* B5; *MurzNT Luc* 21/2; A gdyby człowiek duchowny niechciał bráć piędędy drobnych zá dzyefięcinę/ tákowy ony piędędze tráci *UstPraw* E3, E3 [8 r.]; *Mącz* 502b; *BielSat* B4v; *BielRozm* 15; A przyłzedłszy iedná wdowá vboga/ wložyla dwa drobne piędędze [*duo minuta*]/ co wáży quádránt. (*marg*) Quádránt wáżył máło co więcej, niżli dwa náłze drobne piędędzki: mniej niżli kwartnik. czterdziełthą część dráchmy ábo Denáryulá. (–) *WujNT Mar* 12/42, s. 167, *Luc* 12/58, 21/2; Kázimiérzá Trzecięgo Iágełłá Státut, o przywileiowániu drobnych piędędy, których *valorem* liczą dziewięć w pulgrołzá, nie iest potrzebny: poniewáz iuż záginęły drobne piędędze y kwartniki *SarnStat* 406; áby przerzeczona myńcá drobna niewázna/ iáko Sláflka/ [...] y inłza włzeláka/ okróm łzelągów Węgierskich *SarnStat* 410, 406, 407, 410. Cf Zwrot.

»drobna rzecz« [*szyk* 4 : 4] (8): Item [*ukradł*] do łchkoły chodzacz kłzyáfchky y ynne rzeczi drobne kthorich łziá móogł dorwacz *LibMal* 1545/98v, 1547/126, 1548/140v; *RejZwierc* 108 [2 r.], 238v; Wprzód koniá cwiczonęgo: rzeczy drobne potem Spráwim v rzemiełników/ iuż z mnieyźym kłopotem. *WyprPl* A4v; *LatHar* +4.

α. W funkcji rzeczownika: »drobne« = *drobne piędędze* (1) : V kogoby náleżiono dwa grołzá fáłłzywe drobnych. etc. vt łupra. [*tekst niedokończony*] [*si in ipsa pecunia minuta duo grossi falsi apud quempiam ... reperti fuerint JanStat* 373.] *UstPraw* E3; [Vyrzał záś y wdowę niektorá vbożuchną kłádácą tám [*do skarbu*] dwa drobne [*duo minuta*] *BudBib Luc* 21/2 (*Linde*).]

Synonimy: 2. mały, niewielki; 3. bláhy, lekki, mały, nędzny, nieznaczný, płonny, słaby.

Cf **DROBNOSTĄPAŁA**, [**DROBNOSYPY**]